

تا چه زمانی و از چه جرائمی می توان شکایت کرد؟

مرور زمان مدتی است که به موجب قانون پس از انقضای آن، تعقیب جرم یا اجرای حکم قطعی (جزایی) موقوف می شود و مجازات مقرر شده در قانون برای جرم به مورد اجرا گذاشته نمی شود.

مرور زمان مدتی است که به موجب قانون پس از انقضای آن، تعقیب جرم یا اجرای حکم قطعی (جزایی) موقوف می شود و مجازات مقرر شده در قانون برای جرم به مورد اجرا گذاشته نمی شود.

به گزارش [تابناک](#)؛ به عبارت دیگر، هرگاه رسیدگی به جرم یا اجرای حکم قطعی کیفری در مدت معینی به تعویق افتاد، دیگر به آن جرم رسیدگی نشده و حکم قطعی اجرا نمی شود و در این حالت گفته می شود که جرم مشمول مرور زمان شده است.

بر اساس قانون مجازات اسلامی مصوب سال 1392، مرور زمان کیفری به سه دسته مرور زمان تعقیب، مرور زمان صدور و مرور زمان اجرای حکم تقسیم می شود.

مرور زمان تعقیب به مرحله قبل از شکایت و رسیدگی مربوط می شود؛ یعنی از تاریخ وقوع جرم تا انقضای مهلت قانونی که مرور زمان حاصل می شود، تعقیبی صورت نگیرد.

مطابق ماده ۱۰۵ قانون مجازات اسلامی، مرور زمان در صورتی تعقیب جرایم موجب تعزیر را موقوف می کند که از تاریخ وقوع جرم تا انقضای مواعد ذکر شده در این ماده تعقیب نشده باشد.

طبق [بند الف](#)؛ ماده مذکور نیز اگر یک جرم تعزیری درجه یک رخ داده باشد اما ۱۵ سال از وقوع آن بگذرد و تعقیبی نسبت به آن جرم صورت نگیرد، با گذشت این مدت دیگر قابل تعقیب نیست و نمی توان متهم را تعقیب کرد یا برای او تشکیل پرونده داد.

مرور زمان، در صورتی تعقیب جرایم موجب تعزیر را موقوف می کند که از تاریخ وقوع جرم تا انقضای مواعد زیر تعقیب نشده یا از تاریخ آخرین اقدام تعقیبی یا تحقیقی تا انقضای این مواعد به صدور حکم قطعی منتهی نشده باشد: جرایم تعزیری درجه یک تا سه، با انقضای پانزده سال. جرایم تعزیری درجه چهار، با انقضای ده سال. جرایم تعزیری درجه پنج، با انقضای هفت سال. جرایم تعزیری درجه شش، با انقضای پنج سال. جرایم تعزیری درجه هفت و هشت، با انقضای سه سال.

مورد جدیدی که در قانون مجازات اسلامی سال 1392 به آن پرداخته شده، در خصوص مرور زمان جرایم تعزیری قابل گذشت است، مطابق ماده ۱۰۶ قانون مجازات اسلامی، چنانچه از تاریخ اطلاع شاکی از وقوع جرم یک سال بگذرد و شاکی طرح شکایت نکرده باشد، مشمول مرور زمان شکایت شده و حق شکایت کیفری او ساقط خواهد شد مگر اینکه تحت سلطه متهم باشد یا به [دلیلی](#) خارج از اختیار خود، قادر به شکایت نباشد که در این صورت مهلت یک ساله از تاریخ رفع مانع، خواهد بود.

همچنین اگر متضرر از جرم قبل از انقضای مدت مذکور فوت کند و دلیلی بر صرف [نظر](#) کردن وی از طرح شکایت نباشد، هر یک از ورثه وی در مهلت ۶ ماه از تاریخ وفات حق شکایت خواهند داشت.

اگر از تاریخ نخستین اقدام تعقیبی تا انقضای مهلت زمانی که برای مرور زمان لازم است، درباره موضوع حکمی صادر نشود، پس از انقضای مهلت قانونی موضوع مشمول مرور زمان خواهد شد.

قانونگذار در ماده ۱۰۵ قانون مجازات اسلامی نیز مرور زمان را از تاریخ آخرین اقدام تعقیبی یا تحقیقی تا انقضای مواعد مذکور در این ماده در صورتی که به صدور حکم قطعی منتهی نشده باشد، مرعی می داند.

منظور از اقدام تعقیبی یا تحقیقی در ماده اخیر، اقدامی است که مقامات قضایی در اجرای یک وظیفه قانونی از قبیل احضار، جلب، بازجویی، استماع اظهارات شهود و مطلعان، تحقیقات یا معاینه محلی و نیابت قضایی انجام می‌دهند. باید توجه داشت که مقامات قضایی باید دستور لازم را صادر کنند لذا هر گاه مدیر دفتر یک مرجع کیفری دستور احضار متهم را صادر کند یا دستور تجدید اوراق احضاریه و ابلاغ مجدد آنها را بدهد، این اقدامات قاطع مرور زمان کیفری نخواهد بود.

چه جرایمی مشمول مرور زمان نمی‌شوند؟ جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور جرائم اقتصادی شامل کلاهبرداری و جرائم موضوع تبصره ماده (36) این قانون با رعایت مبلغ مقرر در آن ماده. جرائم موضوع قانون مبارزه با مواد مخدر

در صورتی که از تاریخ قطعی شدن حکم تا انقضای مهلت مقرر قانونی که برای مرور زمان لازم است، حکم اجرا نشده باشد، در این صورت اجرای حکم متوقف می‌شود.

بر اساس قاعده مرور زمان، تمام احکام کیفری از نوع مجازات‌های تعزیری که مدت قانونی از قطعی شدن آنها گذشته و به هر دلیلی حکم اجرا نشده باشد، دیگر قابل اجرا نیست.

ماده ۱۰۷ قانون مجازات اسلامی نیز درباره مرور زمان اجرای حکم مقرر می‌دارد: مرور زمان، اجرای احکام قطعی تعزیری را موقوف می‌کند. به شرطی که مثلاً در جرایم تعزیری درجه چهار، 15 سال از صدور حکم قطعی گذشته باشد. مطابق تبصره یک ماده اخیرالذکر، اگر اجرای تمام یا بقیه مجازات موکول به گذشتن یا رفع مانعی باشد، مرور زمان از تاریخ انقضای آن مدت یا رفع مانع محاسبه می‌شود.

افزون بر این هر گاه اجرای مجازات شروع شود، اما به هر دلیلی روند اجرای آن قطع شود، تاریخ شروع مرور زمان، تاریخ قطع اجرای مجازات است.

علاوه بر این موارد، قانونگذار در قانون مجازات اسلامی در خصوص مرور زمان قابل به برخی استثنائات شده است. مطابق ماده ۱۰۹ این قانون برخی جرایم مشمول مرور زمان تعقیب، صدور حکم و اجرای مجازات نمی‌شوند که عبارتند از جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور، جرایم اقتصادی شامل کلاهبرداری و جرایم موضوع تبصره ماده ۳۶ این قانون (با رعایت مبلغ مقرر در آن ماده) و جرایم موضوع قانون مبارزه با مواد مخدر.

نکته‌ای که باید در خصوص مرور زمان به آن اشاره کرد، حق شاکی خصوصی است. مستند به ماده ۱۱۳ قانون مجازات اسلامی سال 1392، موقوف شدن تعقیب، صدور حکم یا اجرای مجازات، مانع از استیفای حقوق مدعی خصوصی نیست و متضرر از جرم می‌تواند دعوای خصوصی را در مرجع صالح اقامه کند.

همچنین چنانکه معلوم است، مرور زمان به مجازات‌های تعزیری اختصاص دارد. در توضیح درجات جرمی که در مواد مربوط به مرور زمان آمده است، باید گفت که در قانون مجازات اسلامی مصوب سال 1392، جرم به درجاتی تقسیم می‌شود. ماده 19 قانون مجازات اسلامی مقرر می‌کند: مجازات‌های تعزیری مقرر برای اشخاص حقیقی به هشت درجه تقسیم می‌شود. در این ماده درجات مختلف مجازات‌های تعزیری بیان شده است.